

अध्यापनासाठीच्या संगणक प्रशिक्षण उपक्रमाच्या परीणामकारकतेच अभ्यास**डॉ.स्वाती वसंतराव चव्हाण.**

के सी ई सो शिक्षणशास्त्र आणि शारीरिक शिक्षणशास्त्र महाविद्यालय,

जळगाव

प्रस्ताविक**स**ध्याचे युग हे संगणकाचे युग म्हणून ओळखले जाते.

कॉम्प्युटर नावाच्या या यंत्राने आजच्या समाज जीवनावर सर्वांगीण परिणाम केलेला आहे. संगणक हे एक इलेक्ट्रॉनिक उपकरण आहे. यांत चिन्हांवर प्रक्रिया करणारी पद्धती किंवा व्यवस्था असून त्याची रचना व व्यवस्थापन असे असते की, ज्यामुळे माहिती स्वीकारणे, साठविणे व संस्कारित करणे आणि निकाल किंवा उत्तरे तयार करणे या प्रक्रिया आधीच साठवून ठेवलेल्या पाय-या पाय-यांनी बनलेल्या सूचनाबरहुकूम आपोआप केल्या जातात.संगणकाचा रेल्वे, विमान, आरोग्य, बँक, उद्योगधंदे, शिक्षण, संशोधन, विमाक्षेत्र, विद्युतविभाग इत्यादी क्षेत्र / विभाग यांत विविध कार्यासाठी उपयोग केला जातो. ते संगणकाच्या काही वैशिष्ट्यपूर्ण क्षमतांमुळे याला शिक्षणातील अध्ययन-अध्यापन क्षेत्र तरी कसे अपवाद असणार संगणकाचा वापर दैनंदिन जीवनात पदोपदी होत असलेला दिसून येतो. संगणकज्ञानामध्ये झालेल्या प्रचंड वाढीमुळे संगणक शिक्षणक्षेत्रात देखील वेगवेगळ्या कार्यासाठी एक साधन म्हणून उपयुक्त साधन आहे. गरज आहे ती आज संगणकाचा वापर कल्पकतेने आणि योग्य सावधगिरी बाळगून शैक्षणिक प्रक्रियेत वापरण्याची काही उपयुक्त अप्लिकेशन सॉफ्टवेअरमुळे संगणकाचा शिक्षणक्षेत्रात ट्यूटर, साधन म्हणून वापर करता येतो.

संशोधनाची उद्दिष्टे

१.विद्यार्थी-शिक्षकाना अध्यापनात संगणकाचा उपयोग करताना येणाऱ्या समस्यांचा शोध घेणे.

२.विद्यार्थी-शिक्षकाना अध्यापनात संगणकाचा उपयोग करता येण्यासाठी उपक्रम तयार करणे.

३.विद्यार्थी-शिक्षकाना अध्यापनात संगणकाचा उपयोग करता यावा यासाठी तयार केलेल्या उपक्रमाची परिणामकारकता अभ्यासणे.

परिकल्पना

१.विद्यार्थी-शिक्षकाना अध्यापनासाठी संगणकाचा उपयोगफारच प्रमाणात करतात.

२.अध्यापनासाठीच्या संगणकाचा प्रशिक्षण उपक्रम राबविल्यामुळे विद्यार्थी-शिक्षक यांच्या पाठासाठीच्या संगणक वापरात लक्षणीय फरक पडत नाही.

संशोधनाची व्याप्ती आणि मर्यादा

प्रस्तुत संशोधनाची व्याप्ती हि के सी ई सो शिक्षणशास्त्र आणि शारीरिक शिक्षणशास्त्र महाविद्यालय, जळगाव या महाविद्यालया तील वर्ष 2021/22 मधील विद्यार्थी-शिक्षकानपुरतीच मर्यादित आहे. प्रस्तुत संशोधन विद्यार्थी-शिक्षकाच्या संगणक वापरातील आणि माहितीतील समस्येपुरतीच मर्यादित आहे.

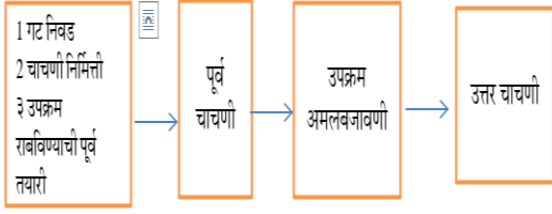
संशोधन पद्धती

- प्रस्तुत संशोधनासाठी प्रायोगिक पद्धतीचा उपयोग करण्यात आला आहे .कारण प्रस्तुत संशोधनात संगणक प्रशिक्षण उपक्रमाची परिणामकारकता तपासावयाची आहे.

प्रायोगिक अभिकल्प

- संगणक प्रशिक्षण उपक्रम या एकाच चलाचा परिणाम अभ्यासावयाचा असल्याने कार्यात्मक अभिकल्पामधील एकल गट अभिकल्प निवडला आहे.

स्वरूप आणि पायऱ्या

निष्कर्ष

नमुना निवड

- प्रस्तुत संशोधनात नमुना निवडीच्या असभाळ्याता पद्धतीचा उपयोग आला आहे के सी ई सो शिक्षणशास्त्र आणि शारीरिक शिक्षणशास्त्र महाविद्यालय,जळगाव या महाविद्यालयातील एकूण 60 विद्यार्थी-शिक्षकाना 30 गुणांची चाचणी देण्यात आली 30 गुणांन पेकी किमान 15 गुणांन पेक्षा कमी गुण मिळविणाऱ्या सर्वच विद्यार्थी-शिक्षकाची निवड करण्यात अआली हि सख्या 40 इतकी होती.

संशोधनाची साधने

- प्रस्तुत संशोधनात माहितीचे सकलन करण्यासाठी पूर्व चाचणीचा उपयोग केलेला आहे.

सख्याशास्त्रीय साधने

- प्रस्तुत संशोधनात पूर्व चाचणी आणि उत्तर चाचणीच्या उत्तर पत्रिका तपासल्या. विद्यार्थी-शिक्षकाना मिळालेल्या गुणांवर सख्याशास्त्रीय प्रक्रिया करण्यासाठी मध्यमान,प्रमाण विचलन आणि टी चाचणी या सारणीचा उपयोग करण्यात आला.

अध्यापनासाठीच्या संगणक उपक्रम प्रशिक्षणाचा उपयोग केला असता विद्यार्थी-शिक्षकाच्या संगणक वापरात फरक दर्शविणारा तक्ता

चाचणी	मध्यमान	प्रमाण विचलन	प्राप्त t मूल्य	सारणीवरून t मूल्य
पूर्व चाचणी	12.05	2.06	3.03	0.05 --- 2.04
उत्तर चाचणी	22.60	2.90		

1.अध्यापनासाठीच्या संगणक प्रशिक्षण उपक्रमाच्या पूर्व चाचणीचे मध्यमान 12.05 एवढे आहे. यावरून असे म्हणता येईल कि .अध्यापनासाठीच्या संगणक प्रशिक्षण उपक्रमामुळे विद्यार्थी-शिक्षक याच्या अध्यापनात संगणकाचा उपयोग वाढतो.

2.अध्यापनासाठीच्या संगणक प्रशिक्षण उपक्रमाच्या पूर्व चाचणीचे प्रमाण विचलन 2.06 असून उत्तर चाचणीचे प्रमाण विचलन 2.90 एवढे आहे.अध्यापनासाठीच्या संगणक प्रशिक्षण उपक्रमाच्या पूर्व चाचणीचे प्रमाण विचलनपेक्षा उत्तर चाचणीचे प्रमाण विचलन जास्त आहे.

3.स्वाधीनता मात्रा 40 करीता 0.05 स्तरावर t मूल्य 2.04 आहे. परंतु प्राप्त झालेले t चे मूल्य 3.01 असल्याने हे सारणी मुल्यांपेक्षा जास्त आहे. त्यामुळे शून्य परिकल्पनेचा त्याग करावा लागेल.म्हणजेच संशोधकाने राबविलेल्या अध्यापनासाठीच्या संगणक प्रशिक्षण उपक्रमाच्या सकारात्मक परिणाम होतो.

संदर्भ ग्रथ

- उपासनी ना.के.वि कुलकर्णी नवेशेनिक मूल्यमापन आणि सख्याशास्त्र श्री विद्या प्रकाशन शनिवार पेठ पुणे.
- कदम चा प शेशनिक सख्याशास्त्र;नित्य नूतनप्रकाशन पुणे.
- डॉ ह.ना.जगताप. प्रगत शेशनिक तंत्रविज्ञान नित्यनूतन, प्रकाशन पुणे.
- काळे पी.(२००७)शिक्षकानसाठी पॉवर पॉइंट,मुंबई,भारतीय शिक्षक मंडल.
- भिंताडे वि रा (२००५) शेषणिक संशोधन,पुणे, नूतनप्रकाशन